

HINDAMISOTSUS

27.09.2019 nr 30

Eesti fotopärandi arhiiviväärtusliku osa väljaselgitamine

I HINDAMISE KÄIK

ÕIGUSLIK ALUS

Arhiiviseadus §3 lg2, Arhiiviseadus §7 lg1, Arhiiviseadus §7 lg2, Arhiivieeskirja 4. peatükk, Rahvusarhiivi kogumispõhimõtted (25.06.2019), Rahvusarhiivi filmiarhiivi tegevuspõhimõtted (02.01.2019)

HINDAMISE ULATUS

Hindamise eesmärk on selgitada välja eesti professionaalse- ja amatöörfotograafia fotopärandi arhiiviväärtuslik osa.

KAASATUD EKSPERDID

Sisulistes aspektides kaasati Rahvusarhiivi filmiarhiivi arhivaar Naima Kull, juhtivkonsultant Pearu Tramborg, Tallinna kogumisosakonna asejuhataja Gristel Ramler ja arhivaar Maarja Savan ning Tartu kasutusosakonna arhivaar Sven Lepa. Tehnilistes aspektides kaasati filmiarhiivi juhtivspetsialist Aap Tepper ja peaspetsialist Kadi Sikka.

KOOSTAJAD

filmiarhiivi asedirektor Gerli Toomet
filmiarhiivi arhivaar Ivi Tomingas
Tallinna kogumisosakonna hindamisvaldkonna juht Külli Niidassoo
Tallinna kogumisosakonna juhataja Tiiu Kravtsev

ANALÜÜS

1. HINNATAVA TEABE ÜLEVAADE

1.1. Avalikke ülesandeid täitvate arhiivimoodustajate tegevust kajastavad fotod:

1.1.1. fotod, mis kajastavad asutuse arengut ja funktsioonide täitmist: hoonete ehitus ja renoveerimine, seadmed, tööprotsessid ja inimesed;

1.1.2. fotod, mis kajastavad asutuse ja avalikkuse suhet: konverentsid, esitlused, külalised, osavõtt teiste organisatsioonide üritustelt;

1.1.3. fotod, mis kajastavad asutuse n-ö pehmeid väärtusi: olme töökohal, erinevad vabaaja üritused, nagu jõulupeod, suvepäevad, väljasõidud, sünnipäevad.

1.2. Eraisikust arhiivimoodustajate elukäiku ja tegevust illustreerivad fotod ning eraisikute tegevuse käigus loodud tervikkollektsioonidesse kuuluvad fotod.

1.3. Professionaalsete fotograafide tehtud fotod. Erialase hariduse omandanud ja ühiskondlikult tunnustatud isiku poolt professionaalsel tasemel tehtud fotod ja nende terviklikud fotokogud.

1.4. Ajaloolise ja/või ühiskondliku väärtusega fotod:

1.4.1. fotod, mis kajastavad Eesti ühiskondlikku, ajaloolist, poliitilist, majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist arengut ja sündmusi ja sellega seotud isikuid;

1.4.2. fotod, mis kajastavad Eesti igapäevaelu, kombestikku, olustikku ja riietust ja perekonnalugu kontekstualiseerivad fotod;

1.4.3. fotod, mis kajastavad eesti diasporaa tegevust ja elu-olu;

1.4.4. kohalugu ehk linna- ja loodusvaated. Fotod, mis kajastavad Eesti kohtade arengut: arhitektuuriobjektid, ehitusprotsessid, linnade ja asulate vaated; maaelu- ja loodusfotod.

1.5. Fototehnoloogiliselt väärtuslikud fotod:

1.5.1. eesti fotograafia ajalugu toetavad fototehnoloogiliselt väärtuslikud rariteetid – nt dagerrotüübid, ambrotüübid, ferrotüübid, autokroomid;

1.5.2. analoofotod – originaalnegatiivid, paberfotod algmaterjalidena (negatiivi puudumisel), slaidid.

2. HINDAMISKRITEERIUMID

2.1. Arhiiviväärtuse üle otsustamisel kasutatakse fotode valiku puhul võimalusel mitut hindamiskriteeriumi, mis nõnda üksteist täiendavad.

Hindamisel kaalutakse järgnevaid hindamiskriteeriume:

2.1.1. ajalooline ja/või ühiskondlik väärtus (sh fotod laia ühiskondliku kõlapinnaga sündmusest ja/või isikust);

2.1.2. kohtade areng ja muutumine (linna- ja loodusvaated, arhitektuur jm);

2.1.3. fotograafi professionaalsus ja tunnustatus, kollektsiooni terviklikkus;

2.1.4. sisu, vormi väärtus iseenesest (kunstiline, esteetiline, kultuuriline);

2.1.5. kandja (paber, film, klaas, metall) füüsiline ja tehniline seisukord;

2.1.6. analoofotode fototehnoloogiline väärtuslikkus – originaalnegatiivid või selle puudumisel paberfotod, samuti slaidid ja fototehnoloogiliselt väärtuslikud rariteetid.

2.2. Arhiiviväärtuslike fotode kasutatavuse ja säilivuse tagamine

Fotode arhiiviväärtuse väljaselgitamisel võetakse arvesse:

2.2.1. kas on olemas piisavalt metaandmeid ja kirjelduselemente arhiivikirjelduse loomiseks: isik/objekt, sündmus, koht/aeg, autorlus.

2.2.2. milline on fotode füüsiline seisukord ja tehnilised omadused (resolutsioon).

2.2.2.1. Analoogfotod.

Fotode füüsiline ja tehniline seisukord peab olema piisavalt hea. Hinnatakse foto põhimiku ja emulsiooni kvaliteeti ja seisukorda (keemiliste, bioloogiliste ja mehaaniliste kahjustuste olemasolu ja ulatust) ning tehnilise teostuse viisi ja kvaliteeti (sh defektide olemasolu ja ulatust).

2.2.2.2. Digifotod.

Digifotode hindamisel tuleb eelisjärjekorras lähtuda sisu kõrval ka infoulatusest, et tagada kujutise säilivus. Kui fotost on säilinud mitu versiooni, siis tuleb lähtuda failivormingust, mis sisaldab endas kõige rohkem informatsiooni. Kadudeta failivorming on arhiivikindel standard TIFF ja erinevad kaameratootjate toorfailid e digitaalsed negatiivid (Nikon: NEF, Canon: CR2 jt), mida on võimalik konverteerida stabiilsemasse DNG vormingusse. Digitaalsena sündinud kujutiste puhul tuleb lähtuda failivormingust, milles nad loodud on. Näiteks võivad olla kujutised jäädvustatud kadudega formaati JPEG, mida tuleb antud juhul pidada originaaliks. Digifotod võivad sisaldada metaandmeid, mis võivad osutada fotode kirjeldamisel kasulikuks. Metaandmeid on võimalik kuvada selleks loodud programmides. Failivormingud on täpsemalt kirjeldatud dokumendis "Rahvusarhiivi digiteerimise tehnilised põhimõtted".

Väärtuslikumad on fotod, millel on piisavalt kirjelduselemente, infoulatust (analoogfotode puhul foto põlvkond; digitaalse foto puhul resolutsioon) ja metaandmeid arhiivikirjelduse loomiseks.

II OTSUS

Arhiiviväärtuslikud on:

1. fotod, mis jäädvustavad Eesti ühiskonna, kultuuri, ajaloo sõlmpunkte;
2. koha- ja perekonnalooga seonduv fotomaterjal;
3. professionaalsete fotograafide tehtud fotod;
4. fotod, mille sisul ja/või vormil on väärtus iseenesest (kunstiline, kultuuriline, esteetiline väärtus);
5. fototehnoloogiliselt väärtuslikud rariteedid;

6. arhiivimoodustajate tegevust kajastavad ja konteksti avardavad fotod.

III HINDAMISOTSUSE RAKENDAMINE

ÜLESANNE ARHIIVILE HINDAMISOTSUSE RAKENDAMISEKS

Fotode hindamisel, korrastamisel ja üleandmiseks ettevalmistamisel arvestatakse siinloetletud kriteeriumidega.

Kui asutuse hindamisotsuses ei ole arhiiviväärtuslikuks hinnatud dokumentide hulgas fotokogu eraldi välja toodud, siis arhiiviväärtuslik osa fotodest valitakse käesoleva otsuse alusel.

Fotod, mis üksikdokumendina ei oma arhiiviväärtust, võivad saada arhiiviväärtuse, kui nad avavad arhiivimoodustaja (asutuse või isiku) arhiivi konteksti või kuuluvad lahutamatuks selle koosseisu.

Rahvusarhiiv sõlmib eraisiku või eraõigusliku organisatsiooniga arhiiviväärtuslikuks määratud fotode omandiõiguse üleminekuks kinkelepingu.

(kinnitatud)

Hanno Vares

hindamiskomisjoni esimees